

Bijlage 1 Ombuigingen op beleid

Leeswijzer

In deze bijlage gaat het college van burgemeester en wethouders in op het proces, de inhoudelijke afwegingen op hoofdlijnen, een aantal investeringen die we doen om besparingen te realiseren en het weerstandsvermogen en de weerstandsratio.

Proces

Het college van burgemeester en wethouders heeft een zero based budgeting uitgevoerd op de meerjarenbegroting. Er is nagegaan welke taken wettelijk en welke taken niet wettelijk zijn. De taken zijn financieel vergeleken met een aantal zogenaamde benchmarkgemeenten. De zero based budgeting heeft geleid tot een eindrapport met een overzicht van alle taken van de gemeente en de mogelijkheden voor ombuigingen. Er is een overzicht gemaakt van quick wins en een top vijf per domein.

Daarnaast liep het proces van de toekomstoriëntatie van Buren. Het toekomstprofiel voor de gemeente Buren is vastgesteld door de raad en dient daarmee, samen met onze bestaande strategische opgaven, als een inhoudelijk en integraal toetsingskader voor voorliggende besluiten, zoals het ZBB traject en de programmabegroting. Door steeds te kijken naar ons toekomstprofiel, blijft het grotere plaatje in beeld en kiezen we gericht waar we ons geld aan uitgeven. Met in ons achterhoofd steeds de vraag wat deze keuze bijdraagt aan ons toekomstprofiel. Hieronder hebben we eerst per opgave het integraal toetsingskader weergegeven en daaronder de voorgestelde ombuigingen. Hiermee is eenvoudiger te zien of de voorgestelde ombuigingen de doelstellingen raken die we hebben voor de strategische opgaven (SO) en de toekomstoriëntatie (TO).

Sociaal domein

Integraal toetsingskader vanuit de SO en TO:

- We zetten in op ondersteuning dicht bij huis.
- We gaan in samenwerking met maatschappelijke partners na welke oplossing het meest passend is. We ondersteunen dan lokaal, op verschillende gebieden tegelijkertijd en richten ons op het voorkomen van problemen.
- We willen deelname aan de maatschappij mogelijk maken en richten ons daarom op vitaliteit.
- Zorgen voor elkaar krijgt een plek in de kerngerichte aanpak.
- Hooghouden van kwaliteit en ongelijkheid tegengaan.
- Kerngerichte zorg, met laagdrempelige toegang.
- Financieel in staat om de ambities te realiseren.
- Samenwerking in de regio op inkoop- en contractmanagement.
- Integraal beleidsplan sociaal domein waarbij inwoners zijn betrokken.

Voorgestelde ombuigingen

Ombuigingen Sociaal Domein	2022	2023	2024	2025
Ombuigingen Jeugd Wet en Wet				
Maatschappelijke Ondersteuning	€ -320.000	€ -295.000	€ 975.000	€ 1.280.000
Stoppen met aanvullende inzet				
gezondheidsmakelaar	€ -	€ 6.900	€ 6.900	€ 6.900
In eigen beheer nemen kind pakketten	€ -	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000
Efficiënter organiseren maatschappelijk werk	€ -	€ 28.000	€ 28.000	€ 28.000
Totaal	€ -320.000	€ -253.100	€ 1.016.900	€ 1.321.900

1. Ombuigingen Jeugdwet en Wet maatschappelijke ondersteuning

In 2015 zijn extra taken aan de gemeente overgedragen op het gebied van jeugdhulp, Wmo en participatie. Er is gewerkt aan het realiseren van deze transitie, die gericht was op het organiseren van de toegang, het contracteren van zorgaanbieders en regelen van de continuïteit van zorg. Daarnaast was de visie op de transities dat de gemeente beter kan aansluiten bij de behoefte van inwoners en ondersteuning op maat kan bieden, in de eigen omgeving en aansluitend bij de eigen mogelijkheden van inwoners. Deze zogeheten

transformatie van het sociaal domein, die verdergaat dan een transitie, is nog steeds gaande. De eerste fase van de transformatie hield in dat we kerngericht zijn gaan werken en sociale kernteams hebben georganiseerd. In de tweede fase versterken we onze grip, door beter te monitoren en herordenen we het landschap van zorg en welzijn. Dit betekent dat we scherper kijken naar de noodzaak van voorzieningen of dat het eigen netwerk het zelf op kan lossen (familie). Dat doen we door middel van stevig contractmanagement. Ook houden we het voorliggend veld tegen het licht en versterken we het opdrachtgeverschap. Dit zal in de komende jaren naar verwachting gaan leiden tot forse besparingen. Binnen de organisatie ligt een uitgewerkt uitvoeringsplan voor de komende jaren om te komen tot de ombuigingen.

2. *Stoppen met aanvullende inzet gezondheidsmakelaar*
We stoppen met de facultatieve inzet van de gezondheidsmakelaar omdat we binnen de huidige (structurele) opdracht van de gezondheidsmakelaars mogelijkheden zien om te schuiven in het takenpakket. Hierdoor kunnen een aantal facultatieve taken (o.a. de rol van de gezondheidsmakelaar binnen de sport- en preventieakkoorden) structureel geborgd worden en zal er een verschuiving plaatsvinden in het huidig takenpakket van de gezondheidsmakelaar en de daaraan omschreven opdracht.
3. *In eigen beheer nemen kindpakketten*
De organisatie van de zogenaamde kindpakketten nemen we in eigen hand.
4. *Efficiënter organiseren maatschappelijk werk*
Het maatschappelijk werk gaat meer kosten efficiënt worden georganiseerd. Daarnaast gaan we als college van burgemeester en wethouders de sturing, organisatie en monitoring versterken.

Leefbaarheid en wonen

Integraal toetsingskader vanuit de SO en TO:

- Een groeiprofiel in combinatie met de wens om de eigen identiteit van de kernen te behouden, vraagt om scherpe keuzes over wat (woningen, voorzieningen) waar zal worden gerealiseerd.
- Verbeteren van het openbaar vervoer.
- Middels het kerngericht werken kan de gemeente samen met haar inwoners werken aan een passend voorzieningenniveau. Kerngericht werken vraagt om maatwerk binnen transparante spelregels voor de rol en positie van inwoners.
- De huisvesting van (tijdelijke) arbeidsmigranten pakken we regionaal op.
- Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties komen meer centraal te staan.
- De overheid gaat sturen op doelen en minder op regels.
- Er komt meer ruimte voor maatwerk.
- We willen alle aspecten in de fysieke leefomgeving betrekken in de planvorming. Dit leidt tot betere plannen en een eerlijk speelveld.

Voorgestelde ombuigingen

Leefbaarheid en wonen	2022		2023		2024		2025	
Afschaffen hondenpoepzakjes	€	23.200	€	23.200	€	23.200	€	23.200
Geen nieuw wegmeubilair	€	29.137	€	29.137	€	29.137	€	29.137
Verminderen onderhoud op openbare verlichting	€	40.000	€	40.000	€	40.000	€	40.000
Ophouden met ondersteunen van lanschappelijke initiatieven	€	12.500	€	12.500	€	12.500	€	12.500
Stoppen met verkeerslessen	€	12.937	€	12.937	€	12.937	€	12.937
Totaal	€	117.774	€	117.774	€	117.774	€	117.774

5. *Afschaffen hondenpoepzakjes*

We gaan het beleid voor het aanschaffen en beheren van hondenpoepzakjes dispensers aanpassen. Wij zijn van mening dat inwoners met honden ook zelf voor hondenpoepzakjes kunnen zorgen.

6. *Geen nieuw wegmeubilair*

We blijven het wegmeubilair onderhouden, we gaan echter geen nieuw wegmeubilair (prullenbakken, bankjes fietsenklemmen en borden) meer aanschaffen. De bestaande kwaliteit en de voorzieningen blijven zo intact. Dit betekent wel dat er geen ruimte bestaat voor inwoners voor (maatwerk) wensen in hun wijk of buurt.

7. *Verminderen onderhoud op openbare verlichting*

We kiezen ervoor het onderhoudsniveau van de openbare verlichting te verlagen van ruim voldoende naar voldoende. We zullen minder vaak 'schauwen' en minder vaak onderhoud plegen. Daarmee is de veiligheid nog steeds gegarandeerd; we onderhouden nog steeds maar op een lager onderhoudsniveau. Ervaren veiligheid en kwaliteit van de leefomgeving kunnen wel onder druk staan en meer klachten geven.

8. *Ophouden met ondersteunen van landschappelijke initiatieven*

We ondersteunen niet langer particuliere initiatieven die bijdragen aan kwaliteit landschap, beleidsvorming en ondersteunend onderzoek ten behoeve van landschapsbeleid als die niet binnen het kader (subsidieprogramma) passen van de provincie Gelderland. Initiatieven die wel binnen het subsidieprogramma passen blijven we ondersteunen. We doen hetgeen buiten de subsidie valt niet, de rest doen we wel. Hiermee ondersteunen we bewonersinitiatieven nog wel; alleen doelgerichter en meer kosten efficiënt. Met de subsidie van de provincie hebben ze immers meer geld tot hun beschikking.

9. *Stoppen met verkeerslessen*

We stoppen met het zelf uitvoeren van verkeerslessen en fietsexamens op lagere scholen. Wij leggen de verantwoordelijkheid bij de scholen neer om dit te organiseren. Hiervoor gaan we met hen in gesprek. Daarnaast halveren we het aantal veiligheidsbevorderende maatregelen in de openbare ruimte.

Kleinschalige duurzame economie

Integraal toetsingskader vanuit de SO en TO:

- We zetten in op een circulaire economie waarin iedereen meedoet.
- We zetten in op de opgave klimaat en duurzaamheid.
- een kleinschalige, duurzame lokale economie die het landschappelijk karakter van de gemeente en de leefbaarheid in de kernen versterkt.
- Voldoende werkgelegenheid binnen aanvaardbare reisafstand voor de inwoners van Buren.
- Recreatie en toerisme is een pijler van de economie van Buren.
- Wij zorgen voor een aantrekkelijke, leefbare wereld.
- We willen in 2050 energieneutraal zijn en van het gas af.
- We wekken schone energie op en besparen op energie.
- We willen dat de gemeente in 2050 klimaatbestendig is ingericht en zo klaar is voor de veranderende weersomstandigheden.
- We zetten in op het optimaal (her)gebruiken van grondstoffen.

Voorgestelde ombuigingen

Kleinschalige duurzame economie	2022	2023	2024	2025
Verminderen bijdrage aan regionaal stimuleringsfonds	€ 26.000	€ 26.000	€ 26.000	€ 26.000
Stoppen met benchmark onderzoek energietransitie	€ 10.500	€ 10.500	€ 10.500	€ 10.500
Geen verkiezingsborden plaatsen	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000
Totaal	€ 51.500	€ 51.500	€ 51.500	€ 51.500

10. Verminderen bijdrage aan regionaal stimuleringsfonds (RIF).

Het RIF is een financieel instrument ter ondersteuning van de ambities uit het Regionaal Ambitiedocument. In de afgelopen vier jaar zijn meer dan 100 projecten over de regio ondersteunt. We verlagen de bijdrage aan het RIF met € 1, van € 3 naar € 2 per inwoner. Mede gezien dat veel bedrijven nog uit de coronacrisis moeten komen is juist nu het moment dat zij nu een impuls nodig hebben (regionaal ambitiedocument/nota economie (september in raad). Daarbij moeten we gebruik maken van de expertise van het bedrijfsleven en andersom. Op economie zien wij om deze redenen geen mogelijkheden om verder structureel te bezuinigen. Dit is inmiddels besloten in de raad.

11. Opheffen oud werkbudget milieu-initiatieven

Dit is een oud werkbudget uit het milieu jaarprogramma. Het staat los van de strategische opgave duurzaamheid.

12. Geen verkiezingsborden plaatsen

De digitalisering van de maatschappij krijgt verder gestalte. Het idee is dat inwoners meer en meer via de digitale weg bereikt worden door politieke partijen en we af kunnen met minder verkiezingsborden. Dit draagt bij aan onze opgave om meer in te zetten op digitale dienstverlening. Politieke partijen worden meer zelf verantwoordelijk voor de zichtbaarheid van hun campagne.

Tarief verlagingen en verhogingen

Tarief verlagingen en verhogingen	2022	2023	2024	2025
Vertragen afbouw hondenbelasting	€ 20.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000
Verhogen tarieven regiekamer	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
Verhogen leges ondergrondse nutsvoorzieningen	€ 8.172	€ 8.172	€ 8.172	€ 8.172
Verhogen tarief trouwen	€ 18.000	€ 18.000	€ 18.000	€ 18.000
Verhogen rioolbelasting	€ 17.000	€ 17.000	€ 17.000	€ 17.000
Totaal	€ 113.172	€ 133.172	€ 133.172	€ 133.172

De tariefverhogingen zijn nodig om investeringen mogelijk te maken in onder meer wonen en sociaal domein. Deze budgetten zijn terug te vinden binnen de programmabegroting 2022-2025.

13. Vertragen afbouw hondenbelasting

We kiezen ervoor om de afbouw van de hondenbelasting te vertragen. Of anders geschreven: de afbouw van de hondenbelasting wordt bevroren voor de jaren 2022 en 2023. Dat wil zeggen dat de hondenbelasting op het niveau van 2021 wordt geheven voor de jaren 2022 en 2023. In de jaren erna gaan we verder met de afbouw van de hondenbelasting; omdat we geen voorzieningen tegenover de hondenbelasting zetten. Uiteindelijk bereiken we twee jaar later dan oorspronkelijk ons gestelde doel.

We kiezen er ook voor om de controle op de hondenbelasting te verminderen. Dit kan omdat de hondenbelasting teruggebracht wordt de komende jaren.

14. Verhogen tarieven regiekamer

We verhogen de tarieven voor (particuliere en zakelijke) initiatieven voor ontwikkelingen in de openbare ruimte die door ons beoordeeld worden in de regiekamer. We houden bij de uitwerking rekening met de aard van de ontwikkeling en de inzet die daarvoor nodig is. Een 'schuur' vraagt andere inzet dan een 'zonnepanelen veld'. Inkomsten zijn afhankelijk van aantal initiatieven dat wordt ingediend. Een gevolg kan zijn dat er minder aanvragen worden ingediend wegens een te hoge drempel aan kosten. Het nieuwe tarief is echter vergelijkbaar of lager met die van buurgemeenten, waardoor we dit risico beperkt achten.

15. Verhogen Leges ondergrondse nutsvoorzieningen

We verhogen de leges voor de vergunningverlening aan de telecomsector voor de aanleg van ondergrondse nutsvoorzieningen. Er is nog ruimte in de hoogte van de leges ten opzichte van benchmark organisaties.

16. Verhogen tarief trouwen

We verhogen het tarief in Buren naar € 475. Dat doen we in de wetenschap dat onze buurgemeenten veelal hogere tarieven rekenen dan wij. We komen dan in de middenmoot. Het huidige tarief voor een huwelijk/geregistreerd partnerschap doordeweeks in Buren is nu € 325.

Hetzelfde huwelijk/partnerschap kost in de regio als volgt:

West Betuwe	€ 536
Neder Betuwe	€ 372
Culemborg	€ 583
West Maas en Waal	€ 382
Zaltbommel	€ 561
Maasdriel	€ 432
Gemiddeld	€ 478
Buren	€ 325

17. Verhogen rioolbelasting.

We brengen een deel van de kosten voor het onderhoud van het riool onder in de rioolbelasting. Wet- en regelgeving staat dit toe.

Investeren om ombuigingen ook daadwerkelijk te realiseren.

Investeren om ombuigingen te realiseren	2022	2023	2024	2025
Business case huisvesting	€ -50.000	€ -	€ -	€ -
Communicatie	€ -50.000	€ -	€ -	€ -
Totaal	€ -100.000	€ -	€ -	€ -

Het college van burgemeester en wethouders investeert op vijf punten om de voorgestelde ombuigingen te realiseren. In deze zin gaan voor deze onderwerpen de kosten voor de baat uit. Het is van belang extra menskracht te organiseren om de voortgang van het lopende werk te garanderen en tegelijk de voortgang van de ombuigingen ter hand te nemen.

We stellen een business case op voor de huisvesting van bestuur en ambtelijke organisatie en (ten tweede) voor een plan voor de verkoop van vastgoed (onder meer cultureel erfgoed, huizen en garages) en (niet strategische) grond. Beide onderwerpen moeten met enige voortvarendheid en planmatig aangepakt worden om tot een succes te leiden. Voor elke business case reserveren we € 50.000.

Daarnaast adviseren we extra budget voor communicatie naar inwoners en ondernemers op te nemen. Onze inwoners en ondernemers moeten goed worden geïnformeerd over de gang van zaken en de effecten van de besparingen. Denk ook aan de communicatie die nodig is om de ombuigingen binnen het Sociaal Domein (jeugdzorg en Wmo) goed vorm te geven. We nemen hiervoor € 50.000 op.

Tenslotte, we beschreven dit onder de kop 'sociaal domein', investeren we in de jaren 2022 en 2023 in extra mens capaciteit om de besparingen in het Sociaal Domein te realiseren. Het gaat om een bedrag van in totaal € 300.000 per jaar.

Het weerstandsvermogen

Hieronder een overzicht van het weerstandsvermogen. Het ware verstandig deze ontwikkeling expliciet te blijven beschouwen bij besprekingen over de meerjarenbegroting 2022-2025. Onder het overzicht is een toelichting opgenomen.

Overzicht weerstandsvermogen op basis van het actuele financiële beeld, exclusief onvoorzien, onbenutte belastingcapaciteit en stille reserves.
in 1.000 (+=positief saldo, toevoeging; -=negatief saldo, onttrekking)

Verloop weerstandsvermogen	2021	2022	2023	2024	2025
Eindstand voorgaand jaar	4.616	11.357	10.684	9.121	10.283
Resultaatbestemming 2020	1.225				
Totaal weerstandsvermogen per 1-1	5.841	11.357	10.684	9.121	10.283
Toevoegingen					
Reserve sociaal domein	654				
Reserve kapitaalgoederen	598				
Reserve risico grondexploitatie	3.500				
Primitieve begroting	1.365				
Geraamd saldo begrotingsjaar (positief)	1.950				
Onttrekkingen					
Budgetoverheveling voorgaand jaar	-1.748				
Primitieve begroting	-905				
Ambulantisering GGZ	102				
Bestemmingsreserve Bouwen voor behoefte		-150	-150		
Omgevingswet		-100	-300	-300	-100
Geraamd saldo begrotingsjaar (negatief)		-423	-1.112	1.462	3.310
Totaal weerstandsvermogen per 31-	11.357	10.684	9.121	10.283	13.493

Ratio weerstandsvermogen per 31-12 in 1.000 (ratio in %)					
Ratio weerstandsvermogen	2021	2022	2023	2024	2025
1. Beschikbaar weerstandsvermogen	11.357	10.684	9.121	10.283	13.493
2. Benodigd weerstandsvermogen	3.565	3.565	3.565	3.565	3.565
Ratio weerstandsvermogen = 1 : 2	3,19	3,00	2,56	2,88	3,78

Ter toelichting zijn een paar zaken van belang.

1. Verloop weerstandsvermogen

De uitkomsten van de jaarrekening 2020 en de voorgenomen toevoegingen en onttrekkingen aan de algemene reserve zijn verwerkt in de stand van het weerstandsvermogen (vooral: algemene reserve).

Voor de goede orde wijzen we op de posten 'bestemmingsreserve voor bouwen' en 'omgevingswet', deze posten laten we via de balans lopen.

2. Wijzigen functie kantoorpand

Om het weerstandsvermogen te versterken hebben we opnieuw gekeken naar de functie van het gemeentehuis. Die is nu 'gewaardeerd' op commercieel. Om die reden staat er een voorziening op de balans die de waardevermindering moet representeren die voorzien is als het gemeentehuis wordt verkocht. Door het gemeentehuis te waarderen als 'maatschappelijk' is deze voorziening niet langer nodig. De BBV, wet- en regelgeving verslaggeving gemeenten, staat dit toe. We hebben een double check gedaan bij onze accountant, die zich hierin kan vinden. De accountant merkt wel op dat bij

verkoop van het gemeentehuis er sprake kan zijn van een lagere verkoopprijs dan op de balans is opgenomen. Wij schatten dit inderdaad ook in als een risico. We merken daarbij wel op dat deze wijziging ons nu helpt in het versterken van het weerstandsvermogen.

3. *Weerstandsratio.*

De weerstandsratio is naar zijn aard een moment opname. De wereld kan er immers morgen alweer anders uitzien. Desalniettemin voorziet het college van burgemeester en wethouders de huidige prognose van de weerstandsratio.